

NACIONALNA STRATEGIJA SPODBUJANJA RAZVOJA DRUŽBENE ODGOVORNOSTI (PODJETIJ) V SLOVENIJI

Metka Štoka Debevec, meta.stoka-debevec@irido.si,

Anita Hrast, anita.hrast@irido.si,

prof ddr. Matjaž Mulej, mulej@uni-mb.si,

all IRDO – Institute for the Development of Social Responsibility, Maribor, Slovenia

Povzetek: Evropska unija si je leta 2011 zadala jasno nalogo: strateško pristopiti k udejanjanju družbene odgovornosti v praksi, da se bo čim več organizacij, profitnih in neprofitnih, zavedalo svojih vplivov, ki jih imajo na naravno okolje in soljudi, ter jih obravnavalo čim bolj celovito. V ta namen vodstvo EU pričakuje, da bodo vse države članice EU pripravile svoje nacionalne strategije in jih udejanjile v praksi. V članku prikazujemo, kakšne so te zahteve EU Komisije in slovenske civilne družbe, kaj je doslej na tem področju storila Slovenija in kakšne so možne poti za dokončanje zasnovane ideje o slovenski nacionalni strategiji. Poudarjamo, da morajo pri realizaciji le-te sodelovati številni deležniki – od civilne družbe, gospodarstva, medijev, pa vse do vladnih inštitucij, ki se tega področja, žal, lotevajo z zamikom.

Ključne besede: družbena odgovornost, nacionalna strategija, deležniki, gospodarstvo, civilna družba, vlada, EU, standard ISO26000

NATIONAL STRATEGY OF PROMOTION OF THE DEVELOPMENT OF (C)SR IN SLOVENIA

Abstract: In 2011 The European Union set a clear mission: an EU strategic approach to implement social responsibility in practice for more, both for-profit and non-profit, organizations to be aware of their impact they have on their natural environment and people, and treat it rather holistically. To this end, the EU's leaders expect that all EU Member States prepare their national strategies and implement them in practice. This paper shows what EU Commission and Slovene civil society require, what has so far been done in this area in Slovenia and what are the possible ways that the draft of the Slovenian national strategy would be completed. We emphasize that in the realization of this strategy many stakeholders should be involved - from civil society, business, media, and all the government institutions that are working in this area; unfortunately, the last ones address the matter with delay.

Keywords: (corporate) social responsibility, national strategy, stakeholders, industry, civil society, government, EU, standard ISO26000

0. Izbrani problem

Usposabljanje in komuniciranje sta neizvedljiva ali vsaj neprepričljiva, če ni jasno dajalcem informacij, za kaj v bistvu gre. ISO 26000 (ISO, 2010) in strategija EU za pospeševanje družbene odgovornosti (EU, 2011) dajeta podlago. Dopolnjujejo jo praktične izkušnje. Na kratko te vire povzemamo tu.

1. Kaj je družbena odgovornost in zakaj jo potrebujemo?

Definicij, kaj je DO v širšem pomenu in kaj je družbena odgovornost podjetij, se je v zadnjih letih nabralo kar veliko. Iz že omenjene strategije družbene odgovornosti, sprejete na ravni EU¹, izhaja, da je družbena odgovornost enostavno odgovornost organizacij (tudi podjetij) za njihove učinke na družbo.

Kot je na zadnjem velikem dogodku, povezanem z družbeno odgovornostjo podjetij (DOP) na ravni EU, Enterprise 2020², dejal predsednik Sveta Evrope Herman Van Rompuy, je družbena odgovornost inovacija, pri kateri gre za družbene in socialne spremembe za ustvarjanje vzdržnejših, bolj vključujočih razmer v družbi. Gre za aktivnosti, ki presegajo zgolj spoštovanje zakonskih predpisov, praviloma na prostovoljni osnovi in z jasno usmeritvijo v dobro celotne družbe. Podjetja in njihovi deležniki morajo stopiti skupaj in si deliti odgovornost za ustvarjanje novih poslovnih modelov, novih proizvodov in novih storitev, ob trajnostni rabi naravnih virov in investiranju v znanje in

¹ http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sustainable-business/corporate-social-responsibility/index_en.htm

² CSR Europe's "Enterprise 2020 Summit" event, 29th of November 2012, in Center for Fine Arts (BOZAR), rue Ravensteinstraat 23, 1000 Brussels

ljudi, izogibanju in preprečevanju korupcije, informiranju in osveščanju ljudi.

Prav na tem dogodku je predsednik CSR Europe Etienne Davignon opozoril, da globalni trendi, kakršni so povečana globalizacija, revščina, pomanjkanje naravnih virov, urbanizacija, okoljska degradacija in demografske spremembe, neprestano postavljajo pod vprašaj naše sedanje vzorce življenja, dela, učenja in komuniciranja, potrošnje in delitve virov. Z družbeno odgovornimi pristopi, s povečanjem transparentnosti in verodostojnosti naj bi podjetja zmanjšala tovrstne rizike in z ustvarjanjem nove vrednosti prispevala k družbenemu in ekonomskemu razvoju.

Sedanje krizne razmere so tudi v Sloveniji pokazale, da imajo ljudje vse manj zaupanja tako v finančne institucije kot v državo in podjetja. Družbena odgovornost se v takih razmerah ponuja kot rešitev, ki pomeni izhod iz sedanjih zapletenih razmer. Ta je mogoč le ob skupnem iskrenem prizadevanju vseh deležnikov. Korak v smer povečane družbene odgovornosti ni potreben le zato, ker nam ga svetujejo od drugod, potreba po njej se jasno izraža vse pogostejše. Deležniki, združeni v 'Partnerstvu za pripravo slovenske nacionalne strategije družbene odgovornosti', ki so se naveličali čakanja, da se bo tega področja lotila država, so se po že večkratnih predhodnih srečanjih na posebni delavnici med seboj spraševali³, ali v Sloveniji potrebujemo večjo družbeno odgovornost, in to, ali potrebujemo nacionalno strategijo.

Odgovor je bil enoglasen, potrebujemo večjo družbeno odgovornost in potrebujemo nacionalno strategijo družbene odgovornosti, ki bo postavila enotne okvire za delovanje podjetij in vseh deležnikov. Potrebujemo jo ljudje, potrošniki, mladi, da se jim povrne zaupanje v prihodnost in v podjetništvo. Potrebujemo jo podjetja, od katerih so se mnoga teh usmeritev že sama lotila in se znašla pred nelojalno konkurenco drugih, ki neodgovorno izkoriščajo zaposlene, nekorektno ravnaajo z deležniki, zlorabljajo privilegirane položaje, delujejo koruptivno, neodgovorno ravnaajo z naravnimi viri... Potrebujemo pa jo predvsem slednji, da bodo spoznali, da obstajajo tudi druge dolgoročneje in trajnostno naravnane poti za doseganje poslovnih rezultatov.

2. Družbena odgovornost v EU in v svetu

Družbena odgovornost, če pustimo starejšo zgodovino ob stran, je prisotna v EU že več kot 10 let (dober zgodovinski pregled je zapisan v okviru standarda ISO26000), sprejeti so bili številni dokumenti, ki so bili na IRDO konferencah že predstavljeni⁴, z njo se ukvarjajo številni direktorati v evropski komisiji. Zadnji dokument na tem področju je Obnovljena politika, strategija EU za družbeno odgovornost podjetij za obdobje 2011–14⁵. Najvišji predstavniki EK pa sodelujejo tudi z drugimi mednarodnimi organizacijami, ki razvijajo koncept družbene odgovornosti kot celote ali le posamezna ožja področja, kot so npr. OECD s smernicami za multinacionalna podjetja, Združeni narodi s Smernicami za podjetja glede spoštovanja človekovih pravic, ISO s svojim novim standardom ISO26000:2010⁶ in CSR EUROPE⁷, združenje evropskih podjetij za promocijo DOP.

Prav zaradi tega sodelovanja prihaja do vse bolj usklajenih dokumentov in zahtev, ki jih vse te organizacije bolj ali manj neposredno postavljajo pred države članice.

1. Z novo strategijo si je Evropska komisija postavila enajst nalog oziroma ciljev na različnih področjih, in sicer se bo usmerila v:
 - Krepitev prepoznavnosti DOP in širjenje dobre prakse;
 - Izboljšanje in spremljanje zaupanja v podjetja;
 - Izboljšanje postopka samoregulacije in ko-regulacije;
 - Izboljšanje tržnega nagrajevanja DOP Spodbujanje odgovorne potrošnje;
 - Spodbujanje okoljsko in družbeno odgovornih javnih naročil;
 - Spodbujanje družbeno odgovornih naložb;
 - Boljše razkrivanje socialnih in okoljskih informacij podjetij;
 - Nadaljnje vključevanje DOP v izobraževanje, usposabljanje in raziskave;

³ Partnerstvo za DO: Prva strateška delavnica za nacionalno družbeno odgovorno strategijo, Ljubljana, november 2012

⁴ <http://www.irdo.si/>

⁵ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0681:FIN:EN:PDF>

⁶ http://www.iso.org/iso/discovering_iso_26000.pdf

⁷ <http://www.csreurope.org/>

- Razvoj nacionalnih in pod-nacionalnih politik DOP.

Za nalogo pa si je zadala tudi boljše usklajevanje evropskega in svetovnega pristopa k DOP, krepitev pomena mednarodno priznanih načel in smernic DOP, in upoštevanje, oziroma izvajanje, vodilnih načel ZN o podjetništvu in človekovih pravicah, ter krepitev vloge DOP v odnosih z drugimi državami in regijami po svetu.

Med drugim bo komisija za realizacijo teh ciljev:

- v več industrijskih sektorjih vzpostavila platforme DOP,
- vzpostavila evropski sistem nagrajevanja DOP partnerstev,
- obravnavala vprašanje zavajajočega trženja v zvezi z okoljskimi učinki izdelkov (t. i. „zeleno pranje“) in preučila potrebo po morebitnih posebnih ukrepih;
- redno izvajala javnomnenjske raziskave o zaupanju državljanov v podjetja in njihovem odnosu do DOP,
- skupaj s podjetji in drugimi deležniki razvila kodeks dobre prakse za samoregulacijo in ko-regulacijo,
- zagotovila boljšo vključenost socialnih in okoljskih vidikov v javno naročanje,
- preučila potrebo po zahtevi, naj vsi investicijski skladi in finančne institucije obveščajo vse stranke (državljanke, podjetja, javne organe itd.) o vseh etičnih merilih ali merilih odgovornih naložb, ki jih uporabljajo, ali vseh standardov ali kodeksov, po katerih se ravnaajo,
- zagotovila nadaljnjo finančno podporo projektom izobraževanja in usposabljanja o DOP,
- spremljala zaveze evropskih podjetij z več kot 1.000 zaposlenimi o upoštevanju mednarodno priznanih načel in smernic DOP ter upoštevala usmerjevalni standard ISO 26000 o družbeni odgovornosti pri lastnem delovanju,
- sodelovala s podjetji in deležniki pri razvoju smernic o človekovih pravicah za omejeno število ustreznih industrijskih sektorjev ter smernic za mala in srednja podjetja na podlagi vodilnih načel ZN.

Ob tem pa komisija meni, da si morajo za doseganje navedenega prizadevati tudi drugi, zato komisija poziva,

- države članice, da s sklicevanjem na mednarodno priznana načela in smernice CSR/DOP ter v sodelovanju s podjetji in deležniki ter ob upoštevanju vprašanj iz tega sporočila do sredine leta 2012 razvijejo in posodobijo svoje načrte ali nacionalne sezname prednostnih nalog glede spodbujanja DOP v okviru strategije Evropa 2020,
- vsa velika evropska podjetja, da se do leta 2014 zavežejo k upoštevanju najmanj enega od naslednjih sklopov načel in smernic pri razvoju lastnega pristopa k DOP: globalni dogovor ZN (UN Global compact), smernice OECD za večnacionalna podjetja, ali usmerjevalni standard ISO 26000 o družbeni odgovornosti,
- vsa evropska večnacionalna podjetja, da se do 2014 zavežejo k spoštovanju tristranske deklaracije ILO o načelih večnacionalnih podjetij in socialne politike.

Komisija tudi:

- od vseh evropskih podjetij pričakuje prevzemanje družbene odgovornosti in spoštovanje človekovih pravic, kot je opredeljeno v smernicah ZN o človekovih pravicah in podjetništvu,
- poziva države članice, da do konca leta 2012 pripravijo nacionalne strategije izvajanja smernic ZN o človekovih pravicah in podjetništvu.

2. Smernice Združenih narodov o človekovih pravicah in podjetništvu⁸, ki so plod večletnega projekta proučevanja stanja na področju spoštovanja človekovih pravic v podjetjih po vsem svetu, temeljijo na treh načelih in po njih nosijo tudi naslov »Protect, respect, remedy«, torej 'Zaščiti, spoštuj in popravi'. Namenjene so državam in podjetjem. Naloga držav je, da ščitijo človekove pravice, podjetja pa so jih dolžna spoštovati. Smernice obema akterjema nalagata obveznost, da v primeru, da kljub preventivnim ukrepom, ki jih smernice predlagajo, pride do kršitev, zagotovita hiter dostop do rešitve in odprave nepravilnosti.

3. OECD smernice za multinacionalna podjetja⁹, ki so bile nedavno obnovljene in razširjene tudi z vsebinami iz prej omenjenih dokumentov, vsebujejo načela, ki so jih dolžne pri svojih podjetjih, ki poslujejo v drugih državah, promovirati države članice OECD in od podjetij zahtevati njihovo spoštovanje ter hkrati vzpostaviti mehanizme za izvensodno reševanje sporov oziroma možnost pomirjanja med žrtvami in kršitelji. S tem namenom morajo države vzpostaviti Nacionalne kontaktne točke, kamor se žrtve lahko pritožijo zaradi kršitev. Te smernice zajemajo najpomembnejša načela glede osnovnih pravic delavcev na podlagi osnovnih konvencij Mednarodne organizacije za delo, boja proti korupciji in spoštovanja človekovih pravic.

⁸ *Guiding Principles on Business and Human Rights: Implementing the United Nations "Protect, Respect and Remedy" Framework*, United Nations A/HRC/17/31

⁹ *OECD smernice za multinacionalne družbe*, www.mgrt.si

4. Med zadnjimi, pa zato ne manj pomembnimi dokumenti je treba omeniti standard za družbeno odgovornost ISO 26000, ki sicer ni certifikacijski standard, kot je običajno za ISO standarde, združuje pa vse elemente in kriterije, ki so ocenjeni kot zelo dobra podlaga, s katero si lahko podjetja (in druge organizacije) pomagajo pri uvedbi DOP v svoje strateške dokumente.

To so torej osnovni dokumenti na evropski in svetovni ravni, ki so lahko v pomoč pri razvoju slovenske strategije družbene odgovornosti. V pomoč in za zgled pa so lahko strateški dokumenti, akcijski načrti in zakonodaja mnogih držav članic EU, ki so spoznale, da je družbena odgovornost še kako potrebna v času, ko se spopadamo z problemi, ki izhajajo iz pretirane usmerjenosti v doseganje kratkoročnih rezultatov za vsako ceno. Poleg teh, ki so lahko v pomoč predvsem državi, pa obstaja zelo dosti mednarodnih zasebnih iniciativ, ki ponujajo pripomočke neposredno podjetjem, kot že omenjeni CSR Europe, GRI (Global Reporting Initiative), Global compact, RI-responsible investment in mnoge druge.

3. Družbena odgovornost v standardu ISO 26000:2010

Neoliberalna ekonomska teorija in praksa je vključevala nepregledno in ne-lokalno gospodarstvo; vključevalo ni niti celovitega pristopa niti družbene odgovornosti. Pod imenom svobodnega trga je neoliberalizem oboje celo zavrnil, s čimer je dovolil, da monopoli nastanejo in zlorablajo druge s svojo etiko neodvisnosti namesto etike soodvisnosti. Zato je treba dosednji model menedžmenta prenoviti – z uporabo družbene odgovornosti (DO) kot odgovornosti vsakogar za vplive na družbo.

ISO 26000 je standard o družbeni odgovornosti (ISO 2010); pripravili so ga za usklajeno in po vsem svetu pomembno smernico (a brez certificiranja). Pomaga vsem organizacijam, vključno z javnim sektorjem razumeti in prostovoljno vključiti DO v svoje delovanje. Ta standard prispeva, da razumemo in sprejemamo bistvene pojme, kaj je DO, opredelitve in načela DO. Svetuje tudi, kako naj vključimo DO v politiko, strategijo, integracijo in komunikacijo; nudi tudi možne najboljše izkušnje glede uporabe SR. Največje deležnike razvršča v oblastne organe, industrijo, storitve, delavstvo, nevladne organizacije in odjemalce.

ISO 26000 (ISO, 2010) zahteva *celovit pristop* (ki temelji na *soodvisnosti*) in zajema sedem vsebinskih področij: 1. upravljanje organizacij, 2. človekove pravice, 3. delovna razmerja, 4. naravno okolje, 5. poslovne prakse, 6. odjemalci, 7. širša družba (ISO, 2010: 19-68). Praktično se to uveljavlja z načeli ISO 26000, ki so, na kratko povzeto: 1. (uradna) Odgovornost za vpliv; 2. Transparentnost – preglednost podatkov; 3. Etično obnašanje; 4. Spoštovanje interesov deležnikov; 5. Spoštovanje vladavine prava; 6. Spoštovanje mednarodnih norm obnašanja; 7. Spoštovanje človekovih pravic (ISO 2010: 10-14).

4. Primer Nacionalne strategije DOP v Nemčiji

Nemški "Akcijski načrt za družbeno odgovornost podjetij"

Nemški Zvezni kabinet je oktobra 2010 odobril Nacionalno strategijo za družbeno odgovornost podjetij v obliki "Akcijskega načrta za družbeno odgovornost podjetij". Eden izmed pomembnih ciljev Akcijskega načrta za družbeno odgovornost podjetij je doseči spremembo odnosa in prebuditi zavest o tem, da se prakticiranje družbene odgovornosti splača za podjetja in za družbo: za Nemčijo DOP ponuja priložnost ne le za krepitev mednarodne konkurenčnosti podjetij na dolgoročni osnovi, temveč tudi pomaga najti rešitve za družbene izzive.

Akcijski načrt za družbeno odgovornost podjetij¹⁰ temelji na priporočilih, ki jih izda Nacionalni DOP Forum, ki svetuje in pomaga nemški vladi pri politiki za spodbujanje družbene odgovornosti podjetij. Tako Akcijski načrt za družbeno odgovornost podjetij predstavlja začetni signal za strateško zaveznitvo za krepitev družbene odgovornosti podjetij v Nemčiji. Nacionalni DOP Forum je tudi v pomoč nemški vladi v trenutni fazi izvajanja.

Nemški akcijski načrt¹¹ omogoča zvezni vladi izvajanje naslednjih strategij:

¹⁰ http://www.bmas.de/SharedDocs/Downloads/DE/PDF-Publikationen/a398-csr-aktionsplan.pdf?jsessionid=52734A6E731A4913973A9256D2B50FD1?__blob=publicationFile

¹¹ <http://www.csr-in-deutschland.de/en/datensatze-startseite/csr-made-in-germany.html>, CSR, Made in Germany. Federal Ministry of Labour and Social Affairs. 2012, Berlin, Germany.

- Izboljšanje vključevanja DOP v podjetništvo in v javno upravo;
- Povečanje sodelovanja majhnih in srednje velikih podjetij v DOP;
- Zvišanje prepoznavnosti in kredibilnosti DOP;
- Optimiziranje političnih pogojev za DOP;
- Prispevek k socialni in okoljski sestavi globalizacije.

Nacionalni DOP Forum

Nacionalni forum DOP od januarja 2009 svetuje Zveznemu ministrstvu za delo in socialne zadeve o razvoju in izvajanju Nacionalne strategije za družbeno odgovornost podjetij. Sestavljen je iz 44 strokovnjakov iz gospodarstva, sindikatov, nevladnih organizacij in akademikov/raziskovalcev.

30. aprila 2009 je nemški Nacionalni DOP Forum sprejel "Skupno razumevanje družbene odgovornosti podjetij v Nemčiji" kot podlago za prihodnje svetovanje. 22. junija 2010 je sprejel še Priporočilno poročilo za nemško vlado. To poročilo je temelj za Nacionalni akcijski načrt za družbeno odgovornost podjetij, ki ga je Zvezna vlada sprejela 6. oktobra 2010.

Na svojem 9. zasedanju v Berlinu, 30. avgusta 2012, je Nacionalni DOP Forum soglasno sprejel mnenje o sporočilu Evropske Komisije "Prenovljena strategija EU za 2011-14 za družbeno odgovornost podjetij" (COM (2011) 681 konč) z dne 25. oktobra 2011.

Nacionalni DOP Forum se sestane enkrat ali dvakrat na leto za plenarna posvetovanja. Usmerjevalni odbor Nacionalnega DOP Forumu pripravlja sestanke in določa teme za dnevni red.

DOP - Izdelano v Nemčiji"

Nemška vlada pripravlja tudi načrt za povezovanje pod motom "DOP - Izdelano v Nemčiji" na mednarodni ravni, skupaj z nemško kakovostjo proizvodov in občutkom odgovornosti na področju trgovine in industrije. Vodilni pojem "Družbene odgovornosti podjetij - Izdelano v Nemčiji" poudarja visoko raven socialnih in okoljskih standardov, ki jih dosegajo nemška podjetja na mednarodnem prizorišču. Svetovni znak kakovosti "Izdelano v Nemčiji" - dokazilo o poreklu, ki je bil uveden leta 1887 - bo v kombinaciji s kratico DOP postal novi znak kakovosti. Ta se bo uporabljal za dvig nemške družbene odgovornosti podjetij doma in v tujini. Veleposlaništva Zvezne republike Nemčije in druge organizacije v tujini so ciljno vključene v te dejavnosti. V povezavi z mednarodnimi poslovnimi in političnimi dialogi nemška vlada (med drugimi Zvezno ministrstvo za delo in socialne zadeve, Zvezno ministrstvo za okolje, ohranjanje narave in jedrsko varnost, Komisar zvezne vlade za kulturo in medije) namenja večjo pozornost področju družbene odgovornosti podjetij, na primer, z vodenjem seminarjev o določenih vidikih družbene odgovornosti podjetij za različne interesne skupine, kot so podjetja, sindikati in nevladne organizacije.

5. Partnerstvo za družbeno odgovornost v Sloveniji

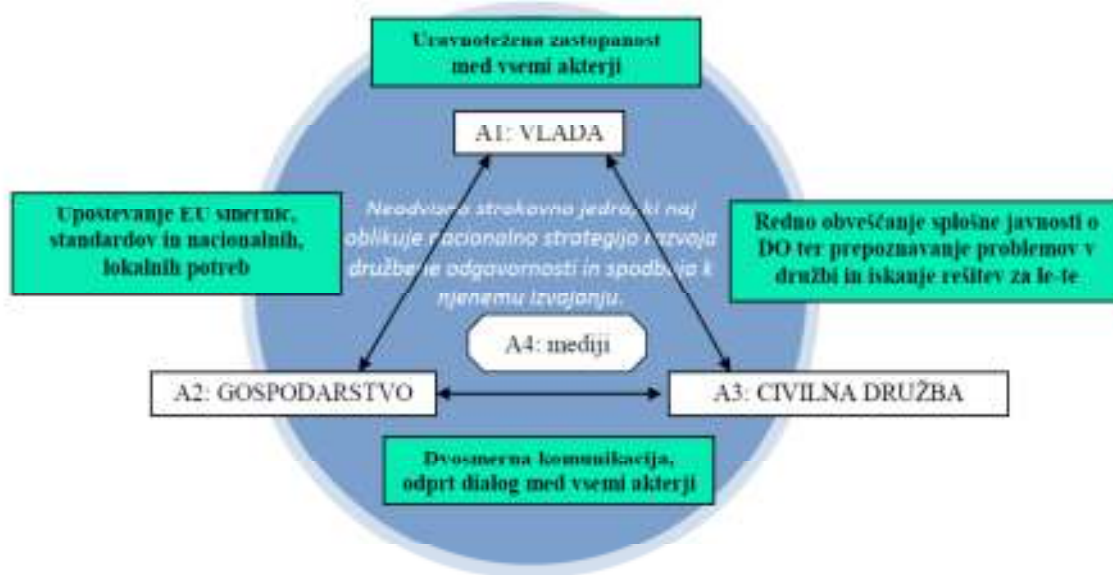
V Sloveniji je bila pri Vladi RS leta 2005 imenovana Medresorska delovna skupina za družbeno odgovornost podjetij, s koordinatorskim Ministrstvom za delo, družino in socialne zadeve. Ta skupina se je enkrat sestala, nato se je vladna sestava večkrat zamenjala, skupina pa dejansko zamrla.

Gospodarske zbornice, inštituti s področja družbene odgovornosti in strokovno–interesne podjetniške in druge organizacije smo kot predstavniki civilne družbe in gospodarstva z delom na področju družbene odgovornosti vse bolj aktivni. Tako lahko rečemo, da se tudi v Sloveniji že skoraj 10 let več organizacij uspešno ukvarja s področjem DOP, pogrešamo pa enoten okvir, zato smo se predstavniki teh organizacij združili v neformalno Partnerstvo zadružbeno odgovornost Slovenije in začeli s pripravo podlag za nacionalno strategijo DOP. Vemo, da bi to morala pripraviti država, hkrati pa vemo, da gre za pomemben dokument, katerega uspeh je v veliki meri pogojen s tem, da ga morajo sprejeti za svojega vsi deležniki, zaradi česar je prav, da sodelujejo pri njegovem nastanku že od začetka. Ker ni šlo drugače, smo se dogovorili, da z delom kar začnemo.

Partnerstvo sestavljajo različni strokovnjaki s področja družbene odgovornosti, predstavniki organizacij in institucij, kot neformalni udeleženci partnerstva se vključujejo tudi strokovnjaki, a ne z najvišjih funkcij v ministrstvih, za zdaj, žal, na ravni osebnega zanimanja, ne pa kot pooblašeni predstavniki ministrstev, saj jih za to še (žal) nihče ni

pooblastil. Partnerstvo koordinirata Mreža za družbeno odgovornost Slovenije - Inštitut Ekvilib (organizacijsko) in Inštitut za razvoj družbene odgovornosti – IRDO (vsebinsko).

Partnerstvo, ki ga sestavlja približno 20 posameznikov različnih strok, se je prvič srečalo 29. maja 2012 in je doslej imelo tri srečanja (29.5., 5.7, 11.10.2012)¹² in eno delavnico. Pripravilo je zasnovo slovenske nacionalne strategije družbene odgovornosti, s poudarkom na podjetjih. Strategija sledi standardu ISO26000:2010, njegovim področjem in načelom. Vključuje ključne skupine deležnikov (vlada, gospodarstvo, civilna družba ter mediji) in namerava po delovnih skupinah pripraviti akcijske načrte – po področjih odnosi s skupnostjo, z zaposlenimi, do okolja in na trgu ter vodenje.

Slika1: Trikotnik sodelovanja med civilno družbo, vlado in gospodarstvom, ob spremljanju medijev.

Na delavnici za oblikovanje poslanstva in vizije Nacionalne strategije družbene odgovornosti je nastal dokument kot osnutek, v katerem smo zapisali, kakšna so naša pričakovanja, kakšno državo želimo, in nato zapisali, kako naj bi to tudi dosegli, oziroma kakšne bi morale biti zadolžitve treh glavnih deležnikov pri tem, to je države, podjetij in javne iniciative - nevladnih organizacij.

Družbeno odgovorno Slovenijo vidimo kot državo blaginje in odgovornih ljudi, ki živijo in delajo v okviru omejitev naravnih dobrin planeta. Vsi prebivalci v njej imajo dovolj sredstev, da zadovoljijo svoje osnovne človeške potrebe, vključno s potrebo po dostojnem življenju in dejavni vlogi v lokalni in širši skupnosti. Vse to temelji na kulturi in vrednotah družbe ter posameznikov, ki uveljavlja visoke standarde varovanja okolja, ustrezne delovne in socialne standarde, omogoča so-udeležbo ljudi pri odločanju, svobodo izbire in trajnostni pristop k razvoju družbe. Spoštovani sta različnost in upoštevana soodvisnost, vzpostavljena drugačna ekonomska resničnost, katere edini cilj ni brezglavo ustvarjanje profita za ozek krog ljudi, je pa zagotovljeno partnersko upravljanje, spoštovanje in upoštevanje narave in njenih omejitev in potreb.... itd.

Začeli torej smo, premika se. Zelo počasi, pogosto nerodno, če naj se milo izrazimo, se aktivnosti dogajajo vendarle tudi v državnih institucijah, ki k sodelovanju pri pripravi oz. izvedbi strategij ponovno začenejajo vabiti nevladne organizacije. Ministrstvo za zunanje zadeve se loteva implementacije smernic Združenih narodov o človekovih pravicah. Ministrstvo za gospodarstvo, razvoj in tehnologijo pa je v svojih dokumentih o industrijski politiki in izhodiščih za Strategijo razvoja Slovenije, vključilo družbeno odgovornost in potrebo po njenem spodbujanju. Žal pozno, vendarle bolje pozno kot nikoli, k razpravi vabi tudi nevladne organizacije. Prva misel ob tem je bila, da se vendarle kaže šibka lučka na koncu tunela.

¹² Partnerstvo za DO: Zapisniki srečanj, Ljubljana, maj, julij, november 2012

Žal njena svetloba precej potemni ob branju na vladi že sprejetega dokumenta, Slovenske industrijske politike. V njem je sicer zapisano, da bo treba spodbujati družbeno odgovornost, žal pa je družbena odgovornost pomanjkljivo oziroma zelo nenavadno definirana. Kot vir so navedeni dokumenti EK iz leta 2008, o novi strategiji EU iz 2011, ki navaja, kot smo navedli, konkretno naloge vlade na področju spodbujanja in razvijanja DOP, pa v dokumentu ni niti besede.

6. Kako naprej?

Potrebovali bi nekaj več zagotovil, da se vlada resno namerava lotiti zadeve ter da bo ob tem izhajala iz številnih omenjenih mednarodnih dokumentov, ki jo, če ne neposredno, vsaj posredno zavezujejo kot Slovenijo - članico vseh institucij in organizacij, ki so jih sprejele. Zagotovo je potreben tudi bolj formalen pristop, kot je imenovanje pristojnega ministrstva za koordinacijo aktivnosti pri pripravi zahtevane strategije družbene odgovornosti in imenovanje konkretnih ljudi, ki bi dobili pripravo strategije kot prioriteto nalogo.

Družbena odgovornost posega v številne pore človeškega življenja in lahko pozitivno vpliva na celoten družbeni razvoj. Naloge, povezane z njenim razvojem, segajo na področje dela mnogih ministrstev in le s skupnim pristopom je mogoče zagotoviti doseganje zelenih ciljev. V dokumentu SIP¹³, kakor tudi v izhodiščih razvoja Slovenije je ugotovljeno pomanjkanje sodelovanja in usklajenosti med ministrstvi in le upati je, da je odpravljanje te hude napake res med prioritetskimi akcijami.

Na področju DOP je potrebno sodelovanje z vsemi deležniki, le-to izhaja iz osnovne definicije koncepta, ki je v resnici utemeljen na prostovoljni osnovi, vendar le glede načina, kako se podjetja lotevajo upoštevanja interesov deležnikov, ne pa glede osnovnega namena upoštevati jih ali ne... Pri iskanju pravih rešitev bomo z veseljem sodelovali, saj je družbeno odgovorno okolje naš skupni cilj, ki smo ga tudi kot posamezniki v okviru možnosti in sposobnosti dolžni zagotoviti tistim, ki prihajajo za nami. Zato upamo, da bomo odslej k sodelovanju pozvani pravočasno in nam ne bo treba kritizirati že storjenih napak....

Viri in literatura:

- CSR Europe's "Enterprise 2020 Summit" event, 29th of November 2012, in Center for Fine Arts (BOZAR), rue Ravensteinstraat 23, 1000 Brussels
- CSR, Made in Germany. Federal Ministry of Labour and Social Affairs. 2012, Berlin, Germany.
- Guiding Principles on Business and Human Rights: Implementing the United Nations "Protect, Respect and Remedy" Framework, United Nations A/HRC/17/31
- Herman van Rompuy; CSR Europe's Enterprise 2020 Summit on 29 November 2012 in Brussels, Opening speech (www.csreurope.org)
- http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sustainable-business/corporate-social-responsibility/index_en.htm
- <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0681:FIN:EN:PDF>
- http://www.bmas.de/SharedDocs/Downloads/DE/PDF-Publikationen/a398-csr-aktionsplan.pdf?jsessionid=52734A6E731A4913973A9256D2B50FD1?__blob=publicationFile
- <http://www.csreurope.org/>
- <http://www.csr-in-deutschland.de/en/datensaetze-startseite/csr-made-in-germany.html>, CSR, Made in Germany. Federal Ministry of Labour and Social Affairs. 2012, Berlin, Germany.
- <http://www.irdo.si/>
- http://www.iso.org/iso/discovering_iso_26000.pdf
- ISO, International Standards Organization. 2010. ISO 26000:2010 ISO [on line], [cited 10 May 2011]. Available from: http://www.iso.org/iso/social_responsibility/
- OECD smernice za multinacionalne družbe, www.mgri.si
- Partnerstvo za DO: Prva strateška delavnica za nacionalno družbeno odgovorno strategijo, Ljubljana, november 2012
- Partnerstvo za DO: Zapisniki srečanj, Ljubljana, maj, julij, november 2012
- POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ, Obnovljena strategija EU za družbeno odgovornost podjetij za obdobje 2011–14, Bruselj, 25.10.2011, COM(2011)681konč.
- SLOVENSKA INDUSTRIJSKA POLITIKA; 2013, MGRT(www.mgri.si)

¹³ SLOVENSKA INDUSTRIJSKA POLITIKA; 2013, MGRT(www.mgri.si)

- *Viscount Etienne Davignon Minister of State, President of CSR Europe, CSR Europe's Enterprise 2020 Summit on 29 November 2012 in Brussels, Opening speech (www.csreurope.org)*